

Stručni rad

NASTAVA NA OTVORENOM

Vesna Tuš, profesorica razredne nastave
Osnovna škola Juršinci, Juršinci
Slovenija

Sažetak

Nastava na otvorenom nudi način učenja koji se odvija na različitim lokacijama školske okoline ili školskih zgrada. To je vrlo zabavan i zanimljiv način učenja, uglavnom zato što učenici nisu navikli na ovakav način provedbe. Tijekom učenja iznimno se zabavljaju i razvijaju različite socijalne vještine koje utječu na njihov osobni razvoj. Nastava na otvorenom zahtijeva nešto više planiranja i pripreme za provedbu. Međutim, unatoč njenoj korisnosti, rijetko provodimo ovaj oblik podučavanja. Učenicima nudi realno iskustvo, sami dolaze do novih saznanja i mnogo su aktivniji nego pri klasičnom stjecanju znanja koje se odvija u učionici. Postoji mnogo opcija za realizaciju međupredmetnog povezivanja. Ujedno treba napomenuti da učenici pokazuju višu motivaciju. U članku sam navela neke konkretne aktivnosti koje sam provela sa učenicima na otvorenom prostoru.

Ključne riječi: nastava na otvorenom/vani, održivi razvoj, motivacija, razvijanje vještina, doživljaj/stjecanje iskustva

1. Uvod

Nastava na otvorenom

Uzimajući u obzir tempo naše svakidašnjice, učenici većinu vremena provedu u zatvorenom prostoru odnosno svojim domovima. Bezbriznu poslijepodnevnu igru u prirodi odnosno vanjskom prostoru zamijenila su računala i druga tehnika. Stoga učitelje treba poticati da podučavaju na otvorenom. Nastava koja se odvija izvan učionica ima i druge pozitivne karakteristike. Prenošenje znanja na otvorenom vrlo je zabavno i predstavlja zdrav način podučavanja koji učitelji rijetko izvode. Naravno, sadržaji koje biramo jednako su poučni, samo je način provedbe učenicima privlačniji. Usporedimo li naš način podučavanja s načinima provedbe nastave u drugim zemljama (primjerice s Finskom ili Islandom), zapažamo da njihovi učenici mnogo više vremena provode izvan učionica i drugih školskih prostora. Vrste nastave na otvorenom uključuju učionice na otvorenom, školske vrtove, ekskurzije, školu u prirodi i još mnogo toga. Naravno, trebamo iskoristiti mogućnosti koje pruža školsko okruženje. Uzimajući u obzir vanjski prostor, možemo koristiti šumski teren, livade, ribnjake, muzeje, spomenike. Učenike potičemo da promatraju, slušaju, uočavaju, pipaju, okuse i mirišu neke predmete oko sebe. Učenje na otvorenom doprinosi održivom razvoju, a učenici su puno aktivniji i motiviraniji. Osim percipiranja različitih informacija, potičemo ih da sami traže informacije i donose praktične zaključke. Također bi se trebale povećati njihova odgovornost i briga o okolišu. Naravno, nastava na otvorenom zahtijeva više organizacije. Moramo se prije svega prilagoditi vremenu. Koristimo resurse koje imamo u našoj okolini, a određena putovanja izvan školskog okruženja uključuju i materijalne troškove. Moramo se pridržavati rasporeda i potrebna nam je pratnja drugih učitelja. Obično nema potrebe za posebnom opremom ili prijevozom, ali je najvažnije omogućiti sigurnost svih sudionika. Nastava na otvorenom može se organizirati na način da se vani održava samo nekoliko minuta nastave, par školskih sati ili čak cijeli školski dan. Odlučila sam izvoditi nastavu na otvorenom čak i tijekom dopodnevni sati. Isplanirala sam provedbu pet školskih sati u vanjskom prostoru. Iskoristila sam ugodno proljetno vrijeme i mogućnosti koje nam nudi otvoreni prostor: šumu, ribnjak, cvjetnu livadu, školsko igralište i ostalo. U nastavku sam predstavila neke od aktivnosti.

2. Tijek aktivnosti

2.1. Matematika na otvorenom: Raspoređivanje brojeva do 1000 po veličini

Ciljevi: - Učenici napišu brojeve do 1000.

- Raspoređuju brojeve do 1000 po veličini.

- Učenici uspoređuju brojeve do 1000 po veličini.

Primjeri konkretnih aktivnosti:

Pomagala:

Mjerna traka (metar za mjerenje dužine), bijeli listovi, crni markeri (flomasteri), listovi sa znakovima <, >, =.

- **Skok u dalj:** Ponovimo mjernu jedinicu dužine. Pripremimo mjesto za izvedbu skokova u dalj. Potrebni su nam mjerna traka i flomasteri. Svaki učenik dobiva

papir na kojem će velikim brojevima napisati dužinu svog skoka. Mjerimo u centimetrima. Svatko raščlanjuje svoj broj na stotine, desetice i jedinice.

- **Razvrstavanje brojeva po veličini, uspoređivanje brojeva (veće, manje, jednako).** Učenici se sa svojim listićima u rukama razvrstavaju po veličini: od najmanje dužine skoka do najveće i obrnuto.

Slika1: Razvrstavanje brojeva po veličini (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

Pripremam listiće s oznakama veličine: manje, veće, jednako. Sami se raspoređuju, u parovima. Stanem pored jednog od učenika držeći određeni znak (<, >, =), a ostali zauzmu odgovarajuća mjesta.

Slika 2: Razvrstavanje brojeva prema odnosima veličine (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

- **Zbrajanje brojeva:** Učenike podijelim u skupine. Oni zbrajaju vrijednosti i određuju koja je skupina postigla najdužu ukupnu dužinu skokova.

2.2. Slovenski jezik na otvorenom: Dramatizacija Priče iz šume

Ciljevi:

- Učenici pročitaju i prepričaju priču nakon čitanja teksta.
- Učenici izvode dramsko uprizorivanje priče.
- Razvijaju kreativnost i maštu pronalazeći prikladan prostor za izvođenje dramske predstave.

Primjeri konkretnih aktivnosti:

Pomagala:

List s tekstom, prirodna pomagala – šišarke (češeri), grane, klupe.

- **Tekst pod nazivom Priče iz šume:** Učenicima podijelim listove s tekstom pod nazivom Priča iz šume. Pročitaju ga. Sažimaju odnosno sumiraju priču i

odgovaraju na postavljena pitanja koja se odnose na tekst. Pročitani sadržaj obnavljamo nekoliko puta.

Slika 3: Rad s tekstem (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

- **Podjela uloga:** Učenicima objasnim da ćemo priču uprizoriti u prirodi. Razmišljamo o tome na koji način bi se najbolje mogao prikazati dio priče. Predlažu, razmišljaju. Podijelimo uloge, potražimo odgovarajući prostor i pripremimo potrebna pomagala. Pronađemo prikladnu lokaciju: u našem slučaju to mogu biti rub šume, ribnjak, livada.
- **Uprizorivanje priče:** Učenici se u skupinama pripremaju za uprizorivanje, vježbaju, a zatim počinju s aktivnošću glume.

Slika 4: Dramatizacija priče (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

2.3. Upoznavanje okoline: Osjetila

Ciljevi:

- Učenici znaju kako funkcionira ljudsko tijelo.
- Prepoznaju, imenuju i opisuju osjetila.
- Upoznaju sebe i znaju kako ljudi percipiraju svojim osjetilima.

Primjeri konkretnih aktivnosti:

Pomagala:

Kutije koje sadrže: kavu, olovku, fotografiju, lepezu, bocu s vodom i čaše, jabuku, nož, salvetu, čokoladu, limun, bobi štapiće, čokoladu za kuhanje, kamen, valovitu ljepenku i plišanu igračku.

Kutije

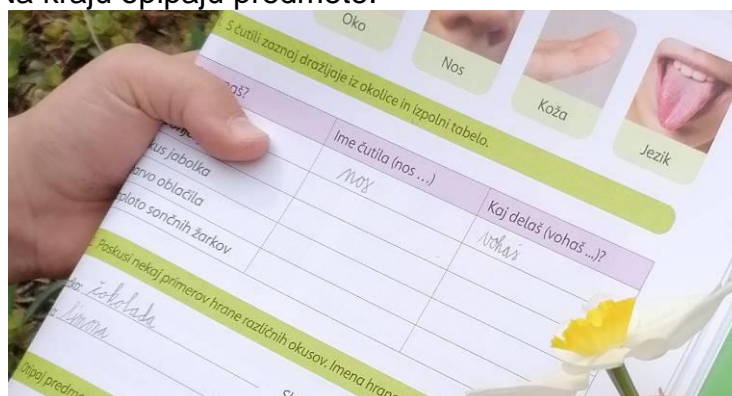
Koja ćemo osjetila koristiti? Pred učenike polažem pet kutija. U njima se nalaze: kava, lepeza, fotografija, praporčići, boca s vodom i čaše. Razmišljaju kojim bismo

osjetilima mogli utvrditi što se nalazi u kutiji. Spoznaju da svako od njih trebaju koristiti samo jednom: miris, opip, sluh, vid, okus.

Uporabil sem:	vid	tip	voħ	okus	sluh
Zaznal sem:	kavo				

Slika 5: Radni list (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

- **Zadaci iz radnog lista:** Uz pomoć podražaja iz okoline popunjavaju tablicu na radnom listu. Zatim kušaju nekoliko primjera različitih namirnica i razvrstavaju ih prema okusu. Na kraju opipaju predmete.

Slika 6: Rješavanje zadatka iz radnog lista (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

2.4. Likovna umjetnost: Cvijeće za mamu

Ciljevi:

- Učenici utvrđuju da se slikarski formati mogu razlikovati po veličini, obliku i materijalu.
- Odaberu odgovarajuće podloge svojih slika.
- U svoje slike unose osobne doživljaje.
- Tijekom stvaranja razvijaju motoričke vještine.

Primjeri konkretnih aktivnosti:

Pomagala:

Karton, crni flomaster, štapići, cvijeće.

- **Šetnja do obližnje livade:** Šetam s učenicima do obližnje livade, pri čemu razmišljamo o tome kako se umjetnički izraziti u prirodi, uz uporabu prirodnih pomagala.

- **Priprema podloge:** Svaki učenik donio je svoj komad kartona i štapić kojim je napravio rupice za unos cvijeća. Najprije nacrtaju konture vaze na donjoj polovici kartona. Zatim buše gornji dio kartona stvarajući rupice u koje će umetnuti cvjetove maslačka, tratinčice, trave, što god pronađu vani.

Slika 7: Postupak stvaranja proizvoda (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

- **Izrada:** Učenici beru cvijeće i nakon toga ubacuju ga u rupice podloga. Na kraju ukrašavaju nacrtane vaze šarama odnosno različitim motivima, koristeći crne flomastere.

Slika 8: Gotovi proizvodi (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

2.5. Sport: Poligon u prirodi

Ciljevi:

- Učenici razvijaju snagu i izdržljivost.
- Zadovoljavaju potrebu za kretanjem.
- Izvode prirodne oblike kretanja u različitim uvjetima.

Primjeri konkretnih aktivnosti:

Pomagala:

Sportska oprema.

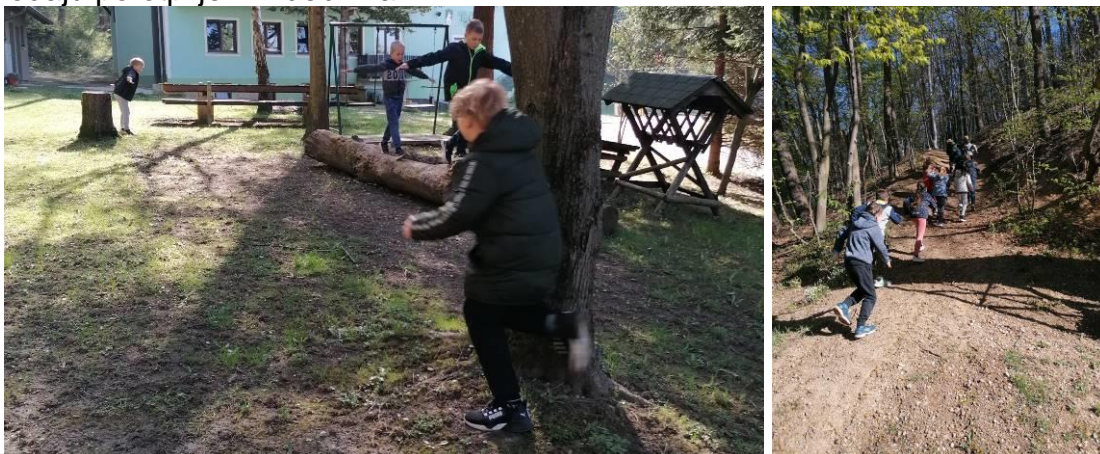
- **Zagrijavanje:** Najprije pronađemo prikladno mjesto u prirodi, s prirodnim pomagalima koja nam olakšavaju izvedbu aktivnosti poligona. Učenici trče u šumu, uzbrdo. Tamo potražimo slomljene grane i, ovisno o njihovim oblicima, izvodimo zagrijavanje.

Slika 9: Zagrijavanje uz pomoć grana (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

Poligon: Poligon izvodimo u skladu s dostupnošću prirodnih pomagala:

- učenici se penju na otpiljene panjeve topole i skaču s njih,
- vijugaju između panjeva,
- trče od igrališta prema stepenicama, penju se uz njih, izvode poskoke, a zatim se niz stepenice vraćaju na drugoj strani,
- svladavaju prepreke i penju se na drvenu kućicu te na okolna mjesta,
- hodaju po otpiljenim deblima.

Slike 10 i 11: Poligon u prirodi (Autorica fotografije: Vesna Tuš)

- **Igre u prirodi:** Izvodimo razne igre u prirodi, odnosno one kojih se djeca sjete, tj. odaberu ih: igra lovice, igra skrivanja, igre s loptom.

3. Zaključak

Kroz aktivnosti na otvorenom željela sam pokazati i podsjetiti nas na neke od mnogobrojnih mogućnosti pristupanja nastavi na drugačiji način i omogućavanja učenicima da razviju različite vještine i sposobnosti poput pažljivog promatranja, usporedbe, sortiranja, uređivanja i zaključivanja. Ujedno smo poticali znatiželju i istraživanje prirode, kretanje, logičko razmišljanje i kreativnost. Aktivnosti na otvorenom predstavljaju veliku iskustvenu vrijednost. Budući da se informacije dobivaju na malo drugačiji i zabavniji način, učenici ih i lakše pamte. Osim pozitivnog utjecaja na razvoj svakog pojedinca, radili smo i na grupnom radu kojim su se razvijale tolerancija i pozitivna klima. Naravno, učenicima je ovakav način

učenja bio vrlo zabavan, budući da je nastava ovog oblika raznovrsnija, dinamičnija i zanimljivija. Za ovakav način podučavanja izniman značaj imaju dobra volja odnosno entuzijizam, fleksibilnost i domišljatost učitelja, koje se naravno isplati uložiti, jer su učenici visoko motivirani za ovakav način rada.

4. Literatura

- [1.] Novak, N., Dolgan, K., Vršič, V., Podbornik, K., Bojc, J., Pihler, N. (2022). Pouk na prostem – Priročnik za učitelje in učiteljice razrednega pouka. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- [2.] 2. Dostupno na: https://ekosola.si/wp-content/uploads/2019/10/28-Klara_Trkaj_-O%C5%A0-Antona-Akerca-Rimske-Toplice.pdf [Pristupljeno 20.3.2022.].
- [3.] Dostupno na: <https://www.lilibi.si/> [Pristupljeno 23.4.2022.].
- [4.] Dostupno na: http://pefprints.pef.uni-lj.si/2577/1/Skribe_Pouk_na_prostem.pdf [Pristupljeno 18.3.2022.].
- [5.] Dostupno na: http://pefprints.pef.uni-lj.si/4983/1/Eva_%C5%A0ebjani%C4%8D_Magistrska_KON%C4%8CNA_%E2%80%93_LEKTORIRANA.pdf [Pristupljeno 30.3.2022.].